पूर्व ऑर्थोडॉक्स ख्रिस्ती धर्म आणि नवीन करारातील ख्रिस्ती धर्म यांच्यातील विरोधाभास

प्रस्तावना

प्रकटीकरणाच्या पुस्तकातील अध्याय २-३ मध्ये येशू ख्रिस्ताने आशिया मायनरमधील सात मंडळ्यांना लिहिलेली पत्रे आहेत. ही प्रत्येक पत्रे ऐतिहासिक संबोधने आणि काळाच्या ओघात व्यापक मंडळीच्या परिस्थितीचे प्रतीकात्मक नमुने, अशा दोन्ही भूमिका बजावतात. यांपैकी, पर्गामममधील मंडळीचा (प्रकटीकरण २:१२-१७) अर्थ अनेकदा अंतिम काळाच्या दृष्टिकोनातून लावला जातो. ही मंडळी ख्रिस्ती धर्माच्या अशा एका टप्प्याचे प्रतिनिधित्व करते, जो छळाच्या काळातही विश्वासूपणाने युक्त होता, परंतु ऐहिक संबंधांमुळे तडजोडग्रस्त झाला होता—विशेषतः, बलाम (मूर्तिपूजा आणि अनैतिकतेकडे नेणारा) आणि निकोलायत (सामान्य लोकांवर धर्मगुरूंचे वर्चस्व) यांच्यासारख्या सिद्धांतांना धरून होती. ऐतिहासिकदृष्ट्या, पर्गामम हे शाही पंथीय उपासनेचे केंद्र होते, जिथे □□□□□;सैतानाचे सिंहासन□□□□□; हे कदाचित झ्यूसची वेदी किंवा रोमन सम्राटाची पूजा याला सूचित करत असावे, जे राजसत्तेच्या गुंतागुंतीचे प्रतीक होते. पूर्व ऑर्थोडॉक्स चर्चला (आधुनिक सिद्धांतांचा वापर करून केलेल्या पूर्वीच्या विश्लेषणातून पुनर्मूल्यांकन केल्याप्रमाणे) हे लागू केल्यास, प्राचीन श्रद्धेचे प्रशंसनीय जतन आणि नव्या कराराच्या शुद्धतेपासूनचे कथित विचलन, जसे की राज्यसत्तेशी एकीकरण (बायझंटाईन सीझरोपॅपिसम), श्रेणीबद्ध रचना आणि गर्भनिरोधक व घटस्फोट यांसारख्या आधुनिक सवलती, ज्या बलामाच्या शिकवणीसारख्या नैतिक तडजोडी म्हणून पाहिल्या जातात, यांमधील जाणवलेला तणाव अधोरेखित होतो. हे पत्र ख्रिस्ताच्या नावाला घट्ट धरून ठेवण्याची प्रशंसा करते, त्याच वेळी दिशाभूल करणाऱ्या सिद्धांतांच्या सहिष्णुतेचा निषेध करते, पश्चात्तापाचे आवाहन करते आणि विजय मिळवणाऱ्यांना गुप्त मन्नाचे वचन देते. हे वर्गीकरण सैद्धांतिक दक्षतेच्या संकल्पनांवर जोर देते, जे ऑर्थोडॉक्सीच्या साम्राज्य आणि बायबल-बाह्य घटकांशी असलेल्या ऐतिहासिक संबंधांवरील टीकांशी सुसंगत आहे.

□#39;ऑर्थोडॉक्स ख्रिस्ती धर्म□#39; ही संज्ञा पूर्वेकडील ऑर्थोडॉक्स चर्चला सूचित करते, ज्याची मुळे सुरुवातीच्या ख्रिस्ती समुदायांमध्ये आढळतात आणि परंपरा, उपासनाविधी व सिद्धांतांच्या माध्यमातून प्रेषितांशी अखंड सातत्य असल्याचा दावा करते. या संदर्भात अनेकदा वापरल्या जाणाऱ्या □#39;नव्या करारातील ख्रिस्ती धर्म□#39; या संज्ञेचा अर्थ सामान्यतः ख्रिस्ती धर्माचे असे स्वरूप असा होतो, जे केवळ बायबलवर आधारित आहे आणि ज्यात औपचारिक संस्कार किंवा आदर-पूजेच्या प्रथांसारख्या नंतरच्या विकासांचा समावेश नाही. समीक्षकांचा असा युक्तिवाद आहे की, ऑर्थोडॉक्स पंथातील काही श्रद्धा आणि प्रथा अधिकार, मुक्ती, उपासना आणि मानवी स्वभाव यांवरील नव्या कराराच्या शिकवणीच्या विरोधात आहेत. तथापि, ऑर्थोडॉक्स धर्मशास्त्रज्ञ आणि समर्थक असा दावा करतात की त्यांचे सिद्धांत प्रेषितांच्या परंपरेच्या आणि चर्च फादर्सच्या (अथानासियस, बॅसिल द ग्रेट आणि जॉन ऑफ डमास्कस यांसारखे सुरुवातीचे ख्रिस्ती नेते) लेखनाच्या दृष्टिकोनातून लावलेल्या अर्थानुसार, बायबलशी पूर्णपणे सुसंगत आहेत.

खाली, आम्ही बायबल आणि ऑर्थोडॉक्स चर्च फादर्सच्या संदर्भाने मुख्य कथित विरोधाभासांची रूपरेषा मांडली आहे. हे सामान्य टीका आणि ऑर्थोडॉक्स खंडनांवर आधारित आहे. हे लक्षात घ्या की चर्च फादर्स हे ऑर्थोडॉक्स पंथाचा पाया आहेत, त्यामुळे ऑर्थोडॉक्स भूमिकांना पाठिंबा देण्यासाठी अनेकदा त्यांचा संदर्भ दिला जातो, जरी त्यांचे अर्थ वेगवेगळे लावले जातात. आम्ही शक्य असेल तिथे प्राथमिक स्रोतांमधील पुराव्यांवर लक्ष केंद्रित केले आहे आणि संतुलनासाठी दोन्ही बाजू मांडल्या आहेत.

१. परंपरेचे प्रामाण्य विरुद्ध केवळ धर्मग्रंथ

- कथित विरोधाभास (टीकाकारांचे मत): ऑर्थोडॉक्स ख्रिस्ती धर्म □□□□□;पवित्र परंपरेला□□□□□; (ज्यात जागतिक परिषदा, चर्च पित्यांचे लेखन, उपासनाविधी आणि प्रतिमा यांचा समावेश आहे) बायबलच्या बरोबरीचा अधिकार देतो, ज्यामुळे टीकाकारांच्या मते धर्मग्रंथाचे श्रेष्ठत्व रद्द होते आणि मानवनिर्मित सिद्धांतांना जन्म मिळतो. हे नवीन करारातील धर्मग्रंथाच्या वर्णनाच्या विरोधात आहे, ज्यात धर्मग्रंथ पुरेसा आणि ईश्वरीय प्रेरणेने लिहिलेला असून त्याला अतिरिक्त अचूक स्रोतांची गरज नाही असे म्हटले आहे. उदाहरणार्थ, २ तीमथ्य ३:१६-१७ मध्ये म्हटले आहे: □□□□□;संपूर्ण शास्त्रवचन ईश्वरीय प्रेरणेने दिलेले आहे आणि ते शिकवण्यासाठी, दोष देण्यासाठी, सुधारण्यासाठी व नीतिमत्त्वात शिक्षण देण्यासाठी उपयुक्त आहे, यासाठी की देवाचा सेवक प्रत्येक चांगल्या कामासाठी पूर्णपणे सुसज्ज व्हावा.□□□□□; टीकाकारांचा असा युक्तिवाद आहे की यामुळे बायबल-बाह्य परंपरा अनावश्यक ठरते, आणि हे येशूने परुश्यांना देवाच्या वचनापेक्षा परंपरांना प्राधान्य दिल्याबद्दल दिलेल्या फटकाराची आठवण करून देते (मार्क ७:१३: □□□□□;अशाप्रकारे तुम्ही तुमच्या परंपरेने देवाचे वचन रद्द करता□□□□□;).
- ऑर्थोडॉक्स खंडन: परंपरा ही धर्मग्रंथापासून वेगळी किंवा त्याच्यापेक्षा श्रेष्ठ नाही, उलट ती धर्मग्रंथाला सामावून घेते, कारण बायबल

स्वतःच मौखिक आणि लिखित प्रेषितांच्या शिकवणींना धरून राहण्याची आज्ञा देते. २ थेस्सलनीकाकर २:१५ मध्ये सूचना आहे: □□□□□□;आम्ही तुम्हाला तोंडी किंवा पत्राद्वारे दिलेल्या शिकवणींना स्थिर राहा आणि घट्ट धरून राहा.□□□□□□; बासिल द ग्रेट (इ.स. ३३०-३७९) यांच्यासारखे चर्चचे संस्थापक, □#39;ऑन द होली स्पिरिट□#39; (अध्याय २७) मध्ये, अलिखित परंपरांना (उदा., क्रूसाचे चिन्ह) धर्मग्रंथाच्या बरोबरीचा प्रेषितांचा अधिकार असल्याचे मान्य करतात आणि असा युक्तिवाद करतात की, सैद्धांतिक भ्रष्टाचार टाळण्यासाठी त्या परंपरा पुढे चालवल्या गेल्या. ऑर्थोडॉक्स स्रोत यावर जोर देतात की चर्चने नवीन कराराचा धर्मग्रंथ परंपरेद्वारे (उदा., इ.स. ३९७ मधील कार्थेजसारख्या परिषदांद्वारे) संकलित केला आहे, त्यामुळे परंपरेला नाकारणे हे बायबलच्या स्वतःच्या अधिकाराला कमी लेखण्यासारखे आहे. त्यांच्या मते, केवळ धर्मग्रंथावर भर दिल्याने अर्थ लावण्यात गोंधळ निर्माण होतो, कारण चर्चच्या संदर्भाशिवाय बायबल स्वतःचा अर्थ लावू शकत नाही.

२. सहक्रियात्मक तारण (कृपेचे सहकार्य) विरुद्ध केवळ विश्वास

- कथित विरोधाभास (टीकाकारांचे मत): ऑर्थोडॉक्सी शिकवते की तारण ही एक प्रक्रिया आहे ज्यात देवाच्या कृपेसोबत मानवी सहकार्य (सिनर्जिझम) समाविष्ट आहे, ज्यात संस्कार आणि तपश्चर्येसारख्या कृतींचा समावेश होतो, आणि जी □□□□□□;दैवीकरण□□□□□□; (थिओसिस, देवासारखे होणे) कडे नेते. हे कथितरित्या नवीन कराराच्या तारणावर जोर देण्याशी विसंगत आहे, जे कर्मांशिवाय केवळ विश्वासाने मिळते. इफिसकरांस २:८-९ घोषित करते: □□□□□□;कारण कृपेनेच तुम्ही तारण पावला आहात, विश्वासाद्वारे—आणि हे तुमच्याकडून नाही, तर देवाचे दान आहे—कर्मांनी नव्हे, यासाठी की कोणीही बढाई मारू नये.□□□□□□; टीकाकार रोमकरांस ३:२८ (□□□□□□;मनुष्य नियमशास्त्राच्या कर्मांशिवाय केवळ विश्वासाने नीतिमान ठरतो□□□□□□;) कडे लक्ष वेधतात आणि असा युक्तिवाद करतात की ऑर्थोडॉक्सी नीतिमान ठरण्याची प्रक्रिया (नीतिमान असल्याची तात्काळ घोषणा) आणि पवित्र होण्याची प्रक्रिया (सतत होणारी वाढ) यात गल्लत करते, आणि मानवी प्रयत्नांची भर घालून आत्म्यांना संभाव्यतः नरकात ढकलते.
- ऑर्थोडॉक्स खंडन: तारण कृपेने होते, परंतु विश्वास सक्रिय आणि सहयोगी आहे, कारण बायबल विश्वास आणि कर्म यांना विभाजित न करता एकीकृत करते. याकोब २:२४ मध्ये म्हटले आहे: □□□□□□;तुम्ही पाहता की, एखादी व्यक्ती केवळ विश्वासाने नव्हे, तर तिच्या कर्मांनी नीतिमान ठरते,□□□□□□; आणि वचन २६ मध्ये पुढे म्हटले आहे: □□□□□□;जसे शरीर आत्म्याशिवाय मृत असते, तसा कर्मांशिवाय विश्वास मृत असतो.□□□□□□; अथानासियस (इ.स. २९६-३७३) सारख्या चर्च पित्यांनी □#39;ऑन द इनकार्नेशन□#39; या ग्रंथात, □#39;थिओसिस□#39;चे वर्णन ख्रिस्ताच्या अवताराद्वारे मानवतेची पुनर्स्थापना असे केले आहे; हे कमावलेले गुण नसून दैवी जीवनातील सहभाग आहे (२ पेत्र १:४: □□□□□□;तुम्ही दैवी स्वभावात सहभागी व्हावे□□□□□□;). ऑर्थोडॉक्स स्पष्ट करतात की कर्मे ही कृपेची फळे आहेत, गुण नव्हेत, आणि दैवी-मानवी समन्वय दाखवण्यासाठी फिलिप्पैकर २:१२-१३ (□□□□□□;भयाने व थरथर कापत आपले तारण साधा, कारण देवच तुमच्यामध्ये कार्य करतो□□□□□□;) याचा दाखला देतात. ते असा युक्तिवाद करतात की □□□□□□;केवळ विश्वास□□□□□□; हा संपूर्ण बायबलच्या साक्षीकडे दुर्लक्ष करतो आणि नियमशून्यतेचा (नियमहीनतेचा) धोका निर्माण करतो.

३. मूर्ती आणि संतांची पूजा विरुद्ध मूर्तिपूजेवर बंदी

- कथित विरोधाभास (टीकाकारांचे मत): संत आणि मेरी यांच्या प्रतिमांपुढे नतमस्तक होणे, चुंबन घेणे किंवा प्रार्थना करणे यांसारख्या ऑर्थोडॉक्स प्रथा मूर्तिपूजा किंवा आराधना मानल्या जातात, जे नव्या करारात अशा प्रथांचा अभाव आणि जुन्या करारातील कोरलेल्या मूर्तींविरुद्धच्या आज्ञांच्या विरोधात आहे. निर्गम २०:४-५ (नव्या कराराच्या संदर्भात उल्लेखित) इशारा देतो: □□□□□□;तू स्वतःसाठी मूर्ती बनवू नकोस... तू त्यांना नतमस्तक होऊ नकोस किंवा त्यांची उपासना करू नकोस.□□□□□□; टीकाकार नमूद करतात की, मध्यस्थ म्हणून संतांना आवाहन करण्याचा नव्या करारात कोणताही दाखला नाही, आणि ते १ तीमथ्य २:५ चा संदर्भ देतात: □□□□□□;कारण एकच देव आहे आणि देव व मानवजात यांच्यामध्ये एकच मध्यस्थ आहे, तो म्हणजे ख्रिस्त येशू.□□□□□□;
- ऑर्थोडॉक्स खंडन: आदरभाव (डुलिया) हा संतांना ख्रिस्ताच्या शरीराचे सदस्य म्हणून सन्मानित करतो, जो देवासाठी राखीव असलेल्या उपासनेपेक्षा (लॅट्रिया) वेगळा आहे, आणि प्रतिमा या दैवी शक्तीकडे पाहणाऱ्या खिडक्या आहेत, मूर्ती नाहीत. बायबलमध्ये आदरभावाचे चित्रण आहे, जसे की प्रकटीकरण ५:८ (ज्येष्ठ मंडळी संतांसाठी प्रार्थना करत आहेत) आणि इब्री १२:१ (साक्षीदारांचा समुदाय). चर्चचे धर्मगुरू जॉन ऑफ डमास्कस (इ.स. सुमारे ६७५-७४९) यांनी □#39;ऑन द डिव्हाईन इमेजेस□#39; या ग्रंथात मूर्तिभंजनाविरुद्ध प्रतिमांचा बचाव केला आहे, आणि त्यासाठी अवताराचा दाखला दिला आहे: कारण देव ख्रिस्तामध्ये दृश्यमान झाला (जॉन १:१४), त्याचे चित्रण करणे हे त्याच्या मानवतेच्या वास्तविकतेचा सन्मान करते. ऑर्थोडॉक्स जुन्या करारातील उदाहरणांकडे, जसे की कोशावरील करूबदूत (निर्गम २५:१८-२२), निर्देश करतात आणि असा युक्तिवाद करतात की नवीन करार अशा प्रतीकात्मकतेला रद्द करत नाही, तर पूर्ण करतो. संतांना प्रार्थना करणे म्हणजे त्यांच्या मध्यस्थीची विनंती करणे, जसे ऐहिक विनंत्यांमध्ये केले जाते (याकोब ५:१६: □□□□□□;एकमेकांसाठी प्रार्थना करा□□□□□□;).

४. आदिपाप आणि मानवी स्वभावाबद्दलचा दृष्टिकोन

- कथित विरोधाभास (टीकाकाराचे मत): ऑर्थोडॉक्सी □□□□□;पूर्वजांचे पाप□□□□□; शिकवते (मानवतेला आदामकडून नश्वरता आणि पाप करण्याची प्रवृत्ती वारसा म्हणून मिळते, परंतु वैयक्तिक अपराध नाही), आणि ती संपूर्ण अध:पतन किंवा आरोपित अपराध नाकारते. यामुळे, नवीन करारातील मानवजातीच्या गुलामगिरीचे चित्रण कथितरित्या सौम्य होते आणि ख्रिस्ताच्या प्रायश्चित्ताची गरज कमी होते. रोमकरांस पत्र ५:१२,१८ मध्ये म्हटले आहे: □□□□□;एका मनुष्याद्वारे जगात पाप शिरले आणि पापाद्वारे मरण आले... एका अपराधाचा परिणाम सर्वांसाठी शिक्षा हा होता.□□□□□;
- ऑर्थोडॉक्स खंडन: पतनामुळे मृत्यू आणि विनाश आला, परंतु दोष वैयक्तिक आहे (यहेज्केल १८:२०: □□□□□;जो पाप करतो तोच मरेल□□□□□;). चर्चचे धर्मगुरू इरेनियस (इ.स. १३०-२०२) यांनी □#39;अगेन्स्ट हेरेसीज□#39; या ग्रंथात आदामच्या पापाचे वर्णन असे केले आहे की, त्यामुळे मानवजातीला दुर्बलतेचा संसर्ग झाला, आपोआप नरकवास झाला नाही; आणि ते बरे करण्यासाठी ख्रिस्ताच्या पुनरावृत्तीवर जोर देतात. ऑर्थोडॉक्स स्तोत्रसंहिता ५१:५ (□□□□□;मी जन्मतःच पापी होतो□□□□□;) चा उल्लेख काव्यात्मक दोष म्हणून करतात, सैद्धांतिक दोष म्हणून नाही; आणि असा युक्तिवाद करतात की, जन्मापासून सार्वत्रिक निंदा गृहीत न धरता, त्यांचे मत नवीन करारातील पश्चात्तापाच्या आवाहनाशी सुसंगत आहे.

५. संस्कार (उदा., पवित्र प्रसाद आणि कबुलीजबाब) आवश्यक की प्रतीकात्मक

- कथित विरोधाभास (टीकाकारांचे मत): ऑर्थोडॉक्सी युखरिस्टला ख्रिस्ताचे खरे शरीर आणि रक्त (एक पुनरावृत्त बलिदानाचे स्मारक) मानते आणि क्षमेसाठी याजकांकडे कबुलीजबाब देणे आवश्यक करते, जे नवीन करारातील एकदाच केलेल्या बलिदानाच्या आणि देवापर्यंत थेट पोहोचण्याच्या तत्त्वाच्या विरोधात आहे. इब्री १०:१०,१४: □□□□□;येशू ख्रिस्ताच्या शरीराच्या बलिदानाद्वारे आपण एकदाच पवित्र झालो आहोत... एकाच बलिदानाने त्याने पवित्र होत असलेल्यांना सर्वकाळासाठी परिपूर्ण केले आहे.□□□□□; १ योहान १:९ देवाकडे थेट कबुलीजबाब देण्याचे वचन देते.
- ऑर्थोडॉक्स खंडन: युखरिस्ट हा ख्रिस्ताच्या सार्वकालिक बलिदानातील एक सहभाग आहे (इब्री १३:८: □□□□□;येशू ख्रिस्त काल, आज आणि सर्वकाळ सारखाच आहे□□□□□;), योहान ६:५३-५६ नुसार तो पुनर्बलिदान नाही (□□□□□;जोपर्यंत तुम्ही मनुष्यपुत्राचे मांस खात नाही आणि त्याचे रक्त पीत नाही, तोपर्यंत तुमच्यामध्ये जीवन नाही□□□□□;). चर्चचे धर्मगुरू इग्नेशियस ऑफ अँटिऑक (इ.स. सुमारे ३५-१०७) यांनी स्मिर्नावासीयांना लिहिलेल्या पत्रात याला □□□□□;अमरत्वाचे औषध□□□□□; म्हटले आहे. याजकांकडे पापांची कबुली देणे हे याकोब ५:१६ आणि योहान २०:२३ (ख्रिस्ताने प्रेषितांना पापांची क्षमा करण्याचा अधिकार दिला) यांची पूर्तता करते. ऑर्थोडॉक्स संस्कारांना प्रतिकात्मक नव्हे, तर कृपेने युक्त मानतात, जे सुरुवातीच्या चर्चच्या प्रथेनुसार आहे.

६. बायबलचा प्रमाणग्रंथ (ड्यूटेरोकॅनॉनिकल पुस्तकांचा समावेश)

- कथित विरोधाभास (समीक्षकांचे मत): ऑर्थोडॉक्स बायबलमध्ये टोबिट आणि मॅकॅबीज (काही मतांनुसार अपोक्रिफा) यांसारख्या पुस्तकांचा समावेश आहे, जी नव्या करारामध्ये अधिकृत म्हणून उद्धृत केली जात नाहीत आणि त्यांमध्ये कथित सैद्धांतिक चुका आहेत (उदा. २ मॅकॅबीज १२ मधील मृतांसाठीच्या प्रार्थना). यामुळे धर्मग्रंथांची व्याप्ती येशूने वापरलेल्या हिब्रू धर्मग्रंथांच्या पलीकडे विस्तारते, जे नव्या करारातील सूचित ३९-पुस्तकी जुन्या कराराशी विसंगत ठरते.
- ऑर्थोडॉक्स खंडन: सेप्टुआजिंट (ग्रीक जुना करार, ज्यात या पुस्तकांचा समावेश आहे) येशू आणि प्रेषितांनी वापरला होता (उदा., इब्री ११:३५ मध्ये २ मॅकॅबीज ७ चा उल्लेख आहे). अथानासियससारख्या चर्च फादर्सनी त्यांच्या ३९ व्या उत्सव पत्रात (इ.स. ३६७) त्यांना बोधप्रद म्हणून सूचीबद्ध केले होते आणि परिषदांनी त्यांना मान्यता दिली होती. ऑर्थोडॉक्स असा युक्तिवाद करतात की ही पुस्तके काढून टाकणे ही एक नवीन कल्पना होती, आणि ही पुस्तके मध्यस्थीसारख्या सिद्धांतांना समर्थन देतात (प्रकटीकरण ८:३-४ शी सुसंगत).

थोडक्यात सांगायचे झाल्यास, हे □□□□□;विसंगती□□□□□; अनेकदा भिन्न अर्थनिर्णय पद्धतींमधून उद्भवतात: केवळ धर्मग्रंथावर भर देणारे दृष्टिकोन वैयक्तिक अर्थनिर्णयाला प्राधान्य देतात, तर ऑर्थोडॉक्स पंथ पिता आणि पवित्र आत्म्याच्या मार्गदर्शनाखालील सामुदायिक परंपरेवर भर देतो. ऑर्थोडॉक्स स्रोत असा युक्तिवाद करतात की त्यांच्या प्रथा नव्या करारातील ख्रिस्ती धर्माचे प्रतीक आहेत, तर टीकाकार त्यात प्रेषितोत्तर भर पाहतात. अधिक सखोल अभ्यासासाठी, फिलोकालिया (पित्यांचे लेखन) सारख्या मूळ ग्रंथांचा संदर्भ घ्या. ऑर्थोडॉक्स संदर्भात समर्थन केले जाणारे ऐतिहासिक संशोधन, दुसऱ्या मंदिराच्या काळातील ज्यू धर्म आणि सुरुवातीच्या चर्चच्या प्रथांचे परीक्षण करून या गोष्टी स्पष्ट करू शकते.